

„AMTET”

Den forsvundne landsby i Findalen ved Odder.

Ikke få mennesker i Hads og Nings Herreder kender den smukke smeltevandsdal Findalen, ved Odder. Med sine skovklædte skrænter, sine dalsænkninger og sin rislende lille bæk hører den til en af Østjyllands skønneste egne.

Derimod ved vel kun de færreste, at her lå i forrige århundrede en hel lille landsby, „Amtet” kaldet. I tidens løb forsvandt den, kun et par gamle huse står tilbage, resten er brækket ned, deres sted kendes ikke mere. Og dog – ser man nøjere til, finder man endnu spor af den gamle bebyggelse. Hist står et kirsebærtræ, ikke i en have, men frit på marken. Her et par gamle forkrøblede æbletræer, og der – det sikreste tegn på menneskelig beboelse – en gammel brønd. Ikke mindre end tre brønde finder man ved nærmere eftersyn, alt vidner om „Slægtens Spor”.

Værdifulde oplysninger i den 82 åriges gemmer.

Det har interesseret mig, at få klarhed over den gamle bebyggelse i Findalen. Folk i Balle fortalte mig, at der havde ligget over 20 huse, men et nøjagtigt tal kendtes ikke. Når det i så høj grad lykkedes mig, ikke alene at få stedfæstet husenes beliggenhed og størrelse, men også navnene på de sidste ejere, skyldes det den heldige omstændighed, at der i et af de tilbageværende huse dengang (i 1944) boede en kone, den 82 årige Trine Kjærsgård, enke efter afdøde Mikkkel Kjærsgård, der engang ejede Findalgården. Trine er ikke alene barnefødt i et af de nedlagte huse (8), men har levet de fleste af sine år i Findalen, derfor kan hun huske langt tilbage. Med Trine har jeg ført lange og for mig interessante samtaler om dette emne. Og skulle hun ikke vide besked hvem skulle så! Det var nemlig hendes mand, der købte fjorten af de små ejendomme, som i tidens løb blev til en stor, „Findalgården”. Den ejes nu (1968) af Martin Jørgensen. Jeg så de gamle papirer: 14 skøder og udstykningskort, som var i Trines gemmer. Jeg fik hende til at skitsere de forskellige ejendommers beliggenhed på et stykke papir og

har så senere lavet den skitse, der ledsager denne artikel. Den viser troværdigheden af hendes ord – håber at hendes papirer havner i engsarkivet i Odder.

Af matrikelnumrene fremgår det, at store dele af Findalens jord er Snærild mark, skønt Balle ligger imellem. Man må da antage, at denne jord i fordums dage har været udmark til Snærild by. –

På kortet er husene afsat. Til nogle hørte der kun 1/2 td. land, til andre fra 1 til 5 td. – De nedlagte huse er angivet med et nummer, de endnu eksisterende med bogstav.

Og vi vil da efter dette kort foretage en lille vandring i „Amtet og Pistolstrædet”.

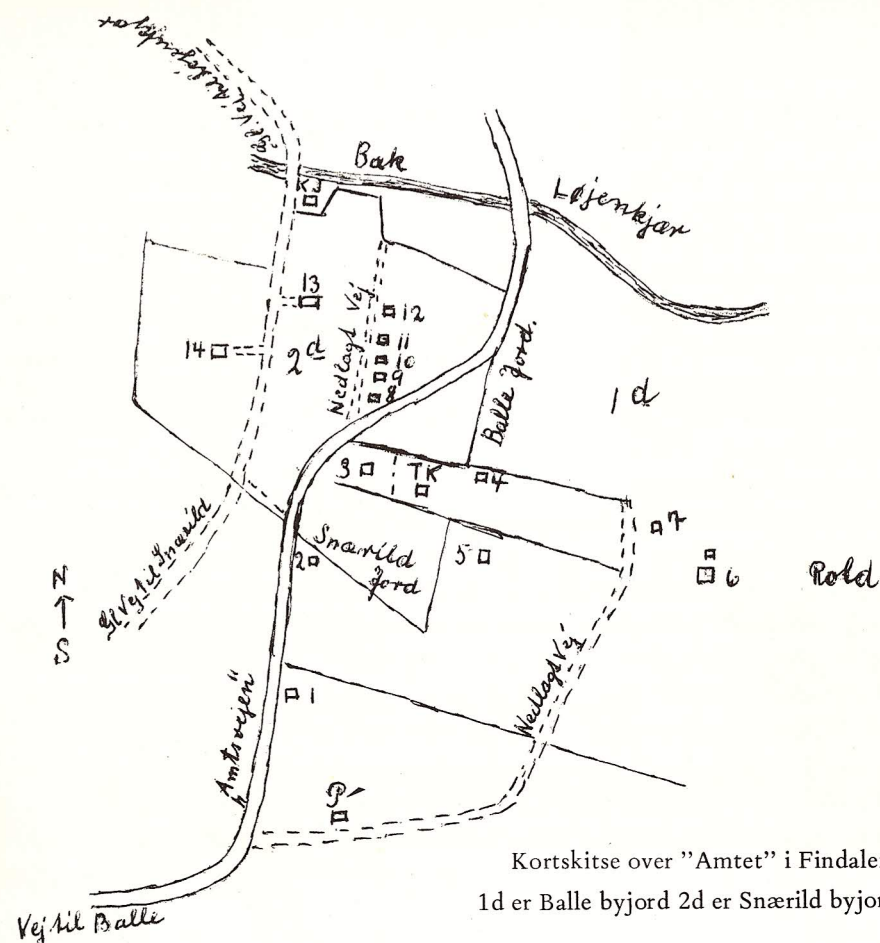
Det var disse navne, man i ældre tider brugte om den lille landsby og vejen dertil, og endnu hører man ældre folk i Balle benævne denne vej, der fører til Løjenkjær, som „Amtsvejen”. Og Mikkel Kjærgård, der købte „Amtet” blev selvsagt betegnende kaldt „Amtmanden”.

„Pothuset” (P) ligger endnu ved en vej, der i sin tid førte til Rold. Derefter nord for en blød lavning i Balle Nygårds indhegning følger skomagerhuset (1), hvor der boede en lam skomager. Længere fremme lå træskomand Jochum Kristiansens våning (2), en brønd med pumpe viser endnu stedet. I det næste lille hus (3) med en halv td. land boede Klods-Jens Peter, der var invalid fra krigen i 1864 og gift med Byrian, hun huskes af mange, fattig som hun var, måtte hun ofte tigge hos dem, der ejede mere.

Huset (T.K.) ligger der endnu og beboedes i 1944 af Trine Kjærsgård, tidligere boede fiskehandler Søren Jensen på dette sted. Ved det omtalte krisebærtræ lå et hus, der tilhørte arbejdsmand Jørgen Jensen (4), og lidt længere mod sydøst havde arbejdsmand Fogh sit hjem (5).

Lidt sydligere herfor lå murer Martin Gundersens ejendom (6), og på hans mark lå et hus til et par køer, det ejedes af Kristian Kohave (7), hans kone var skrædder – selv var han arbejdsmand.

Herefter går vi til den tætteste bebyggelse, „Pistolstrædet” med huse fra 8-12. – I nr. 8 – d.v.s. i haven til Findalgården – boede Kristian Jeramiasen, Trine Kjærsgårds far. Hans kone, Ane Marie Jørgensdatter var i store dele af Hads Herred en kendt og skattet kogekone. I hendes unge dage nåede skoven helt op til huset. Min mor kunne, fortæller Trine, gå uden for huset og samle ved i skoven. Der var i det hele taget meget mere skov end nu, den vestlige side af dalskråningerne op efter

Kortskitse over „Amtet” i Findalen.
1d er Balle byjord 2d er Snærild byjord

Balle var også skovklædt (graner), de østlige bærer endnu sparsom skov (mest bøg).

Hvor Findalgården nu har kostald, boede arbejdsmand Holm, gift med Holmgret (9). I Findalgårdens hønsegård havde „Stumpniels” sin våning (10). Dernæst følger træskomand Søren Jensen, „Prokuratøren” kaldet, fordi han førte proces med ejeren af Balle Nygård om en vejret. Han var forresten så uheldig at svide huset (nr. 11) af, der stak ild i nogle træsko, der var sat til tørring i den åbne skorsten. – Ja, man kunne få træsko nok, for i Balle boede nok en træskomand, Hans Karl, hed han, en begavet mand ikke blot hvad træsko angik, nej, folk sagde om ham, at han var begavet nok til at blive minister. Sidste hus i „Strædet” tilhørte arbejdsmanden Peder Jørgensen (12)

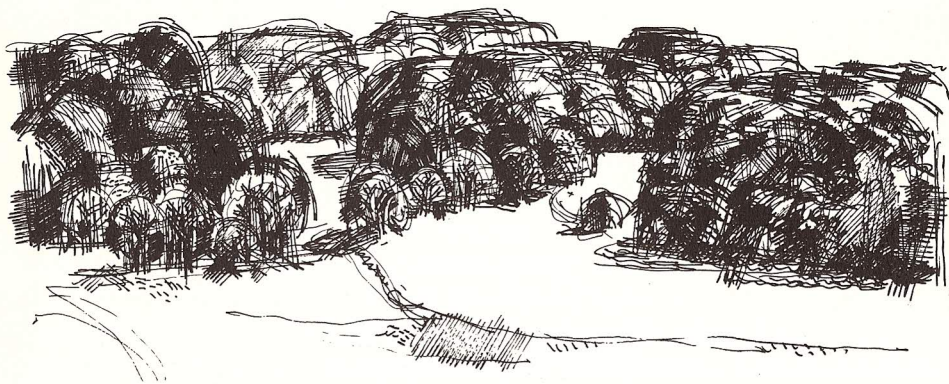
Helt nede i dalen lå Karen Jensens hus (K.J.). Sydvest for dette en ejendom på 5 td. land (13), den ejedes af Peder Nielsen, Trine Kjærsgårds første mand, som døde tidligt. På den anden side af den gamle nu nedlagte Snærild-Løjenkjærvej, boede smørhandler Søren Sejersen (14), der kørte rundt i Herredet og opkøbte smør, som han solgte, når han kom til Horsens. – Også Trine kunne fortælle om handel. Den drejede sig om grønsager til torvet i Aarhus. Vi var oppe ved 3-4 tiden om morgenen for at grave de forskellige produkter op og få vognen læsset til. Vi skulle jo nå ind til byen, helst inden kl. 7.

— — —

Vor vandring i „Amtet” er forbi. Vi har aflagt besøg hos både skomager og skrædder, træskomand og boelsmand, fiskehandler og smørhandler, murer og arbejdsmand. Gammelt forsvinder og nyt træder i stedet. Findalen har fået et nyt „Ansigt”.

Hensigten med denne lille artikel var at vise læserne det gamle „Ansigt”, at drage den forsvundne landsby i Findalen ved Odder frem i den hjemstavnsbelysning, hvori den bør ses.

Har jeg derved bidraget lidt til Hads Herreds historie, har mit arbejde ikke været forgæves.

Skoven gik helt op i ”Amtet” i forrige århundrede

AM 47-57

Obalsamling

Odde

TRÆK AF
SLÆGTERS SPOR
I

SOGN

af
Ejnar Jørgensen